

SPRAWOZDANIE

SEMINARIA DOKTORANCKIE „LINGWISTYKA PONAD GRANICAMI. POLSKA-UKRAINA”

Kształtowanie młodej kadry naukowej jest zadaniem ważnym, potrzebnym i obowiązkowym dla nauczycieli akademickich, ale wiąże się także z trudnościami – jak zachęcić młodzież do współpracy, znaleźć tematy, które będą ciekawe i absorbujące, takie, które pomogą zintegrować młodych naukowców. Uwzględniając powyższe założenia, postanowiłyśmy zaproponować doktorantom wspólną przestrzeń do spotkań i dyskusji. Tak zrodził się zamysł seminariów doktoranckich „Lingwistyka ponad granicami”, które w tej edycji przewidują współpracę młodych adeptów nauki z Polski i Ukrainy.

Projekt został zainicjowany przez dr hab. Svitlanę Romaniuk, prof. UW, która koordynuje projekt z ramienia Instytutu Ukrainistyki Uniwersytetu Warszawskiego, we współpracy z prof. dr hab. Natalią Kostusiak, koordynatorką z Katedry Języka Ukraińskiego i Lingwodydaktyki Wołyńskiego Uniwersytetu im. Łesi Ukrainki. Realizacja projektu odbywa się w ramach obowiązującej umowy o współpracy pomiędzy obiema jednostkami i przewiduje szeroki zakres współpracy międzyinstytucjonalnej. Pomysł zaowocował planem działań, obejmującym cykliczne seminaria doktoranckie w okresie 2025-2027. Program wydarzeń przewiduje spotkania doktorantów z obu uczelni oraz ich promotorów, podczas których młodzi badacze przedstawia wyniki własnych badań, kierunki i możliwości rozwoju naukowego oraz wezmą udział w moderowanych dyskusjach wspierających ich dalszy rozwój akademicki.

Celem projektu jest przekazywanie i wymiana doświadczeń związanych z realizacją projektów doktorskich dotyczących aktualnych zagadnień lingwistycznych, m.in.: rozwoju języków (ukraińskiego, polskiego i innych), neologii i neosemantyki, lingwistyki kognitywnej, socjolingwistyki, politolingwistyki, dyskursu medialnego i politycznego, dialektologii, glottodydaktyki. Problematyka wystąpień jednak przedstawiana jest w ujęciu szerszym, m.in. z uwzględnieniem metodologii i osiągnięć nauk pokrewnych – literaturoznawstwa, kulturoznawstwa, filozofii, historii, socjologii, politologii.

Planując harmonogram spotkań, wzięłyśmy pod uwagę dotychczasowy rozwój doktorantów, zaczynając od najbardziej doświadczonych, tak, aby wspomóc początkują-

cych. W roku 2025 zaplanowano 8 spotkań, począwszy od inauguracyjnego, na którym przedstawiłyśmy założenia, plany i oczekiwania wobec uczestników. Kolejne spotkania obejmują prezentację tematów badawczych, nad którymi pracują doktoranci, oraz dyskusje i konsultacje po ich wystąpieniach.

W dniu 28 lutego 2025 roku wyniki swoich czteroletnich badań przedstawiła doktorantka Maria Biławicz, przygotowująca pracę pod kierunkiem prof. Svitlany Romaniuk. Badaczka przedstawiła prezentację pt. *Використання методики анкетування у викладанні польської мови студентам з України (Wykorzystanie badań ankietowych w nauczaniu języka polskiego studentów z Ukrainy)*. Wystąpienie dotyczyło problemów komunikacji międzykulturowej, pojawiających się w trakcie nauczania języka polskiego studentów z Ukrainy. Punktem wyjścia była analiza wyników badań ankietowych, które umożliwiły identyfikację najczęstszych trudności językowych i kulturowych. Przedstawiono analizę odpowiedzi studentów z Ukrainy studiujących na Uniwersytecie Warszawskim i uczęszczających na lektorat języka polskiego. Celem badania było określenie typów jednostek językowych sprawiających im największe trudności. Zaprezentowano analizę odpowiedzi oraz planowane dalsze etapy projektu badawczego. Zwrócono uwagę na możliwość praktycznego wykorzystania wyników w doskonaleniu metod nauczania języka polskiego jako obcego.

28 marca 2025 roku Julia Masłowa, doktorantka pod opieką prof. Natalii Kostusiak, zaprezentowała wyniki swojego badania pt. *Lingwokognitywne i komunikacyjno-pragmatyczne wymiary ukraińskojęzycznego dyskursu prasowego w okresie wojny*. W referacie poruszyła problem werbalizacji i wizualizacji wojny rosyjsko-ukraińskiej, skoncentrowała się na rozwoju ukraińskiego słownictwa, scharakteryzowała neonomineacje oraz przeanalizowała memy, karykatury i komiksy polityczne w kontekście semiotyki i ich emocjonalnego oddziaływania – jako reprezentacje współczesnych taktyk komunikacyjnych oraz środki eksplikacji tożsamości ukraińskiej w warunkach wojny.

Wizyta Svitlany Romaniuk na Wołyńskim Uniwersytecie im. Łesi Ukrainki w dniach 24-25 kwietnia 2025 roku była okazją do refleksji nad rozwojem wspólnych projektów, powstały idee wspólnych publikacji i zacieśnienia współpracy. Dla uczestników z Ukrainy, mających ograniczone możliwości podróżowania w czasie wojny, była to doskonała okazja do osobistego spotkania.

W dniu 6 czerwca 2025 roku podsumowanie prac nad projektem doktorskim, który jest obecnie przygotowywany do obrony, przedstawiła Katarzyna Gajda, doktorantka prof. Svitlany Romaniuk. Zaprezentowała temat *Nowoczesne technologie w nauce języków obcych na przykładzie aplikacji mobilnych*. W wystąpieniu omówiła rolę aplikacji mobilnych w hybrydowym nauczaniu języków obcych, w szczególności języka rosyjskiego. Przedstawiła rozwój metody CALL – od podejścia behawiorystycznego i komunikacyjnego po podejście zintegrowane – oraz wyjaśniła miejsce MALL jako poddziedziny mobilnego nauczania. Zaprezentowała wyniki pilotażu i badania CAWI, w którym 600 studentów oceniło wpływ narzędzi takich jak Duolingo, Kahoot i Quizizz. Omówiła preferencje badanych, rolę nauczyciela jako mentora, a także wyzwania związane z modą na nowe technologie i potrzebą odpowiedniego przygotowania kadry dydaktycznej.

Dzięki wsparciu programu *Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza* na Uniwersytecie Warszawskim, w dniach 28 czerwca – 2 lipca 2025 roku udało się zrealizować kolejne spotkanie stacjonarne – tym razem w Warszawie. Uniwersytet Warszawski odwiedziła prof. Natalia Kostusiak, a czterodniowe spotkanie wypełniły liczne konsultacje i rozmowy z doktorantami – zarówno aktualnymi, jak i tymi aspirującymi. Uczestniczyli m.in.: Katarzyna Gajda, Philip Mierzwa, Agnieszka Lewczuk, Bogdan Stus. Był to czas intensywnych rozmów, omawiania planów i dalszego rozwoju projektu.

26 września 2025 roku na seminarium wystąpili Wadym Kobylko i Dmytro Kostusiak, których badania dotyczą dialektów. Wadym Kobylko analizuje zjawiska językowe na różnych poziomach w gwarach wschodniopoleskich Ukrainy. Badania oparte są na folklorystycznych tekstach z XIX-XXI wieku, odzwierciedlających artystyczny styl języka gwarowego. Szczegółowa analiza materiału pozwala na wyodrębnienie cech gwar, ich systematyzację i opis. Dmytro Kostusiak bada system składniowy gwar wołyńsko-poleskich, koncentrując się na elementach wyróżniających mowę tego regionu. Dokonuje analizy relacji formalno-składniowych, komunikacyjno-pragmatycznych, stylistycznych i innych. Główne cele jego badań to parametryzacja środków wyrażania członów zdania oraz analiza ich funkcji i zgodności z normatywnymi formami języka literackiego.

21 listopada 2025 roku Philip Mierzwa przedstawił refleksje nt. zmian w polityce językowej Ukrainy i statusu języka ukraińskiego po 30 latach niepodległości. Omówił ustawę o języku ukraińskim z 2019 roku w kontekście standardów europejskich, porównał ją z politykami językowymi Polski i Mołdawii. Zajął się również zagadnieniem postrzegania tej polityki jako dyskryminującej i jej wpływem na prestiż języka oraz integrację Ukrainy z UE. Wykorzystał podejście interdyscyplinarne, łącząc językoznawstwo, socjologię i prawo.

Na rok 2026 zaplanowano kolejne wydarzenia. W styczniu Oleksandr Demydiuk i Oleh Zlotko wygłoszą referaty o językowej reprezentacji wojny. Demydiuk przeanalizuje teksty mediów wołyńskich, badając jednostki językowe pod kątem wpływu czynników zewnętrznych, adaptacji, realizacji intencji i ładunku emocjonalnego. Zlotko skupi się na odzwierciedleniu wojny w poezji, analizując środki językowe z perspektywy konceptualnej, emocjonalnej i etnopsychologicznej. W marcu 2026 roku Agnieszka Lewczuk, doktorantka Szkoły Nauk Społecznych UW, przedstawi badania dotyczące kulturowego-politycznego obszaru Korei. W maju 2026 Orest Stasiuk omówi system odmiany czasowników w gwarach zachodniopoleskich – archaiczny sposób tworzenia form czasownikowych zachowany w gwarach nadbużańskich, wołyńskich i innych. W czerwcu 2026 Bogdan Stus zaprezentuje temat *Wizerunek ukraińskich migrantów wojennych w polskim dyskursie publicznym w latach 2022-2025*. Przeanalizuje język wypowiedzi politycznych, ich argumentację, użycie metafor i kluczowych fraz. Materiał badawczy stanowią będą publikacje w mediach społecznościowych polskich polityków.

Dalsze spotkania będą planowane tak, aby nowi uczestnicy mogli przedstawić swoje plany badawcze, a ci przygotowujący się do obrony – podsumować efekty pracy.

Projekt stał się przestrzenią, która łączy i wspiera młodych naukowców, umożliwia im wymianę poglądów i doświadczeń.

Okazało się, że pomysł zasługuje na kontynuację i rozwój – zarówno spotkania online, jak i dwa dotychczasowe spotkania stacjonarne mają istotny wpływ na rozwój młodych badaczy. Znajdują oni przestrzeń do rozmowy, poznają się i odkrywają siłę networkingu. W przyszłości planowane jest poszerzenie zasięgu seminariów o inne ośrodki naukowe. Bazując na dotychczasowych, pozytywnych doświadczeniach, wierzymy, że w kolejnych edycjach dołączą uczestnicy z innych uczelni.

Svitlana Romaniuk
Uniwersytet Warszawski

Nataliia Kostusiak
Волинський національний університет імені Лесі Українки